

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Економіка»

за магістерською програмою професійного спрямування
«Статистика бізнесу та державного управління»

на тему:

« Порівняльний аналіз країн світу за рівнем людського розвитку»

Виконавець:

студентка обліково-економічного факультету
Калашнікова Катерина Анатоліївна _____

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
Ольвінська Юлія Олегівна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Протягом тривалого часу основним індикатором розвитку країн вважався показник економічного зростання. Вважалося, що стійке економічне зростання автоматично тягне за собою прогрес у розвитку людини і суспільства, а збільшення сукупного виробництва підвищує добробут населення. Тому всі зусилля були спрямовані на збільшення сукупного національного доходу. При цьому в стороні залишилась сама людина, заради якої здійснювався цей розвиток.

Незважаючи на важливу роль економічного зростання, він є лише засобом розвитку суспільства, а найбільшим багатством будь-якої країни є людина. Зростання доходів важливий лише в тому випадку, якщо це веде до поліпшення життя людей. З позиції розвитку людини якість економічного зростання має таке ж визначальне значення, як і його кількісна характеристика [9, с. 26].

Актуальним в теоретичному та практичному плані є поглиблене розуміння тих тенденцій, закономірностей і факторів, що визначають стан, рівень та перспективу якісної динаміки людського розвитку населення країн світу в складних сучасних умовах, а також наукове обґрунтування шляхів та ефективних механізмів забезпечення цього процесу.

Не зважаючи на важливу роль економічного зростання, воно є лише засобом розвитку суспільства. Найбільшим багатством будь-якої країни в першу чергу є люди. Погляд на розвиток економічної системи крізь призму людського розвитку не є чимось новим.

Досвід європейських країн з розвинутою і перехідною економікою засвідчує надзвичайну важливість виваженої регіональної політики у забезпеченні економічного процвітання, територіальної цілісності та безпеки держави, у створенні рівних умов розвитку для всього населення незалежно від місця проживання. Саме це обумовлює актуальність дослідження людського розвитку країн світу та розробки урядових методів та планів для покращення життя населення країн.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз впливу факторів на рівень людського розвитку.

Завдання дослідження:

- проаналізувати динаміку індексу людського розвитку в цілому;
- проаналізувати динаміку окремих компонентів індексу людського розвитку окремо по кожній з країн;
- проаналізувати вплив факторів на рівень людського розвитку.

Об'єкт дослідження – процеси та явища у сфері людського розвитку.

Предмет дослідження – це рівень людського розвитку в обраних країнах.

Методи дослідження. При дослідженні явищ і процесів у сфері людського розвитку були використані: метод статистичного групування, відносних та середніх величин, методи аналізу рядів динаміки, кореляційно-регресійний аналіз. Також застосувались методи графічного представлення даних.

Інформаційною базою дослідження є наукові публікації вітчизняних і закордонних учених, нормативно-законодавчі акти України, результати спостережень, опитувань і обстежень та інших методів збирання первинних даних про людський розвиток, а також офіційні звіти ООН про індекс людського розвитку у світі.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 5-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 66 сторінок. Основний зміст викладено на 56 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 19 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: «Порівняльний аналіз країн світу за рівнем людського розвитку»// К. А. Калашнікова, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 4. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2018. – С. 7 – 13.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні та методологічні основи дослідження рівня людського**» розглянуто теоретичні та методологічні основи дослідження людського потенціалу, наведено етапи формування теорії людського розвитку, зміст, сутність та основні складові концепції людського розвитку, а також наведена міжнародна методологія вимірювання індексу людського розвитку.

У другому розділі «**Порівняльний аналіз країн світу за рівнем людського розвитку**» проведено порівняльний аналіз країн світу за рівнем людського розвитку, а також проаналізована динаміка як самого індексу людського розвитку так і його основних складових: рівня освіти, тривалості життя, а також ВВП на душу населення. Проранжовано обрані країни за окремими показниками людського розвитку.

У третьому розділі «**Статистичний аналіз впливу факторів на рівень людського розвитку**» виявлено, як впливають різні фактори на рівень людського розвитку. Проведено аналіз впливу бідності та зайнятості населення країн світу на рівень розвитку. Виявлено вплив безпеки людини на рівень людського розвитку. Побудовано кореляційно-регресійну модель впливу факторів на рівень людського розвитку.

ВИСНОВКИ

Так із представлених 7 країн (Норвегія, Канада, Німеччина, Білорусь, Україна, Єгипет та Індонезія) найвищий рівень людського потенціалу у Норвегії. Ця країна вже тринадцять років підряд займає першу сходинку із 188 країн світу за показником людського розвитку. У 2015 році індекс людського потенціалу становив 0,949.

Останньою із представлених країн за рівнем людського потенціалу є Індонезія.

Далі було проаналізовано, як впливає очікувана тривалість життя на показник людського розвитку за декілька років. В усіх країнах за 6 років очікувана тривалість життя збільшувалась. В Норвегії цей показник збільшився на 0.7 років, в Німеччині на 0.9 років, в Канаді на 1 рік, в Білорусії на 1.3 роки, в Україні на 1.8 років, в Єгипті на 0.9 років та в Індонезії на 1 рік. Україна з усіх перелічених країн має найкращу динаміку за даним показником.

Середня тривалість життя в Канаді становить більше ніж 82 роки, що на 2 роки вище середнього показника по ОЕСР (80 років). В Онтарію, Канада, уряд контролює якість довгострокового догляду (ДСУ).

В Осло проводиться ряд ініціатив з метою реагування на мінливої потреби первинної медичної допомоги. Існує блок невідкладної допомоги, в якому служать лікарі загальної практики і де надаються 32 ліжко-місця, метою якого є уникнення госпіталізації хворих з відомим діагнозом.

У Німеччині приблизно 1,6 мільйона осіб отримали допомоги по непрацездатності в 2011 році в порівнянні з 1,9 мільйона в 2000 році. З метою підвищення зайнятості людей з обмеженими можливостями Німеччина надала тимчасові допомоги по непрацездатності, які переглядаються через періодичні проміжки часу.

В Білорусії на протязі 6 років очікувана тривалість життя збільшилась на 1,85%. Актуальною медико-соціальною проблемою є споживання алкоголю, за рівнем якого країна займає 11 місце в світі. З огляду на те, що за минулий рік продажу спиртних напоїв в Білорусі зросли в 2,1 рази, країна має шанси і далі рости в цьому сумнівному рейтингу.

У Єгипті показник очікуваної тривалості життя піднявся на 1,28% порівняно із 2010 роком та склав 71,3 рік. Країна займає 101 позицію за даними Всесвітньої Організації Охорони здоров'я. Тут існують 2 проблеми: екологічна та медична.

В Україні очікувана тривалість життя в 2015 році порівняно з 2010 роком зросла на 2,6% , що становить 71 рік. Так маємо головні екологічних проблем: проблема забруднення водних ресурсів, забруднення повітря, скорочення тваринного і рослинного світу, проблема сміття і побутових відходів, проблема незаконної забудови берегів річок, озер і морів, наслідки Чорнобильської катастрофи.

В Індонезії очікувана тривалість життя в 2015 році порівняно із 2010 роком збільшилась на 1,5%. Медична допомога здійснюється державними та приватними медичними установами, під загальним керівництвом міністерства охорони здоров'я.

Що стосується рівня освіти за показником «середні роки шкільного навчання», то тут перше місце займає Німеччина , тому що у Німеччині більше за всіх років йде на навчання, це 18.3 роки. Другу сходинку посіла Канада. Там в середньому на освіту йде 16,7 років, та 91% людей у віці від 25 до 64 років мають вищу освіту. Третю позицію займає Норвегія. 82% людей у віці від 25 до 64 років здобули вищу освіту.

Далі йде Білорусь із такою ж системою освіти як в Україні. П'яту сходинку із семи країн займає Україна. А далі йдуть вже Індонезія та Єгипет.

Далі розглянула такий фактор, як ВВП на душу населення. Самою заможною країною виявилася Норвегія, а самою сором'язливою – Україна.

Валовий національний дохід Норвегії в 2015 році порівняно із 2010 роком збільшився на 6,32% та склав 64 614 дол.США. Валовий національний дохід Канади у порівнювальний період збільшився на 6,67% або на 2,663 тис.дол. США. і склав 42 582 дол.США. Німеччина у 2015 році порівняно із 2010 роком ВВП збільшився на 8,5% або на 3,523 тис.дол.США. та склав 45 000 дол.США. Валовий національний дохід Білорусії в 2015 році порівняно із 2010 роком виріс на 1,69%. Це дуже не великий показник серед вище перерахованих країн світу, який склав 15 629 дол.США. За тіж самі роки валовий національний дохід України знизився на 4,9% і склав 7 361 дол.США. Валовий національний дохід Єгипту у 2015 році порівняно із 2010 роком збільшився на 1,6% і склав 10 064 дол.США. В Індонезії за аналізований період ВВП збільшився на 22% та склав 10 053 дол.США.

Далі були розглянуті такі показники, як рівень багатомірної бідності та працевлаштування населення. По цим двом показникам Індонезія займає найменшу та найбільше позицію в країні самий високий показник багатомірної бідності. Але 63,4% людей з віком більше 15 років влаштовуються на роботу.

Найвищий рівень безробіття зафіксований у Єгипті в 2013 році. Найнижчий рівень безробіття у країні спостерігався в 2010 році. У 2017 році порівняно із 2010 роком рівень безробіття в Єгипті виріс на 34,4%.

Дуже високий рівень безробіття спостерігається серед єгипетської молоді. Тобто люди віком від 15 до 29 років не в змозі знайти собі роботу, і таких людей аж 77%.

По всіх країнах за 15 років середній вік людини збільшився в середньому на 4 роки. Найбільший середній вік спостерігається у жителів Норвегії – 46,9 років. А найменший у жителів Єгипту – 24,7 років. Це пояснюється тим, що умови життя в Норвегії більш сприятливі ніж у Єгипті.

Проведений аналіз свідчить, що сучасний стан людського розвитку, не зважаючи на зростання окремих показників, ще не досяг бажаного рівня. Досвід країн із розвиненою економікою доводить надзвичайну важливість виваженої регіональної політики у підвищенні добробуту та створенні сприятливих умов для всього населення незалежно від місця проживання.

Таким чином, забезпечення сталого людського розвитку як на регіональному рівні, так і в країні в цілому має бути пріоритетним напрямком для органів державної влади.

АНОТАЦІЯ

Калашнікова К.А., «Порівняльний аналіз країн світу за рівнем людського розвитку»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **«Економіка»**
за магістерською програмою професійного за спрямування
«Статистика бізнесу та державного управління».
Одеський національний економічний університет
Одеса, 2017

У роботі розглядаються теоретичні аспекти та методологія розрахунку індексу людського розвитку.

Проаналізовано рівень людського розвитку в цілому та за його складовими по всім представленими країнами світу.

Запропоновано перейняти досвід країн із розвинутою економікою, які доводять надзвичайну важливість виваженої регіональної політики у підвищенні добробуту та створенні сприятливих умов для всього населення незалежно від місця проживання.

Ключові слова: людський розвиток, рівень освіти, тривалість життя, ВВП на душу населення.

ANNOTATION

Kalashnikova K.A., "Comparative analysis of the countries of the world on the level of human development",
qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty **"Economics"**
under the master's program **"Business and Public Administration Statistics"**.
Odessa National Economics University.
Odessa, 2017

The paper considers theoretical aspects and methodology of the index of human development.

The level of human development in general and its components in all represented countries of the world are analyzed.

It is suggested to take the experience of developed economies, which prove the vital importance of well-balanced regional policy in raising welfare and create favorable conditions for the whole population regardless of place of residence.

Keywords: human development, level of education, life expectancy, per capita GDP.